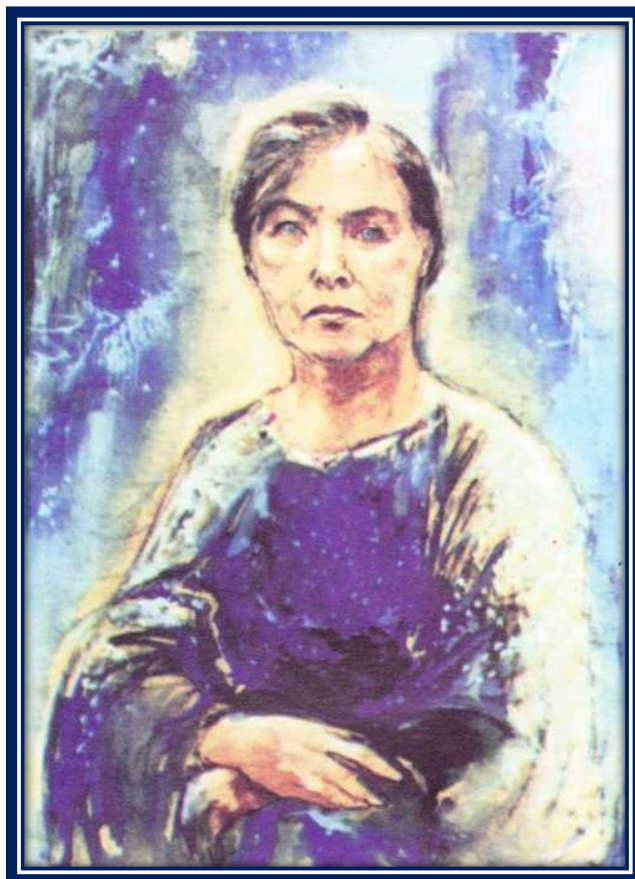

Департамент культури, туризму та культурної спадщини
Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. Т. Г. Шевченка
Відділ інформаційно-бібліографічних послуг та краєзнавства

**«Тепло рідної землі у поезії
Тамари Журби»**

**(до 80-річчя від дня народження української
поетеси)**

біобібліографічний етюд

**для користувачів молодшого шкільного віку
та організаторів дитячого читання**

Кропивницький

2018

**Департамент культури, туризму та культурної спадщини
Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. Т. Г. Шевченка
Відділ інформаційно-бібліографічних послуг та краєзнавства**

«Тепло рідної землі у поезії Тамари Журби»

**(до 80-річчя від дня народження української
поетеси)**

біобібліографічний етюд

**для користувачів молодшого шкільного віку
та організаторів дитячого читання**

Кропивницький

2018

УДК 016:929

Л 14

Автор-укладач Г. В. Рубленко

Літературний редактор О. В. Ліпей

Комп'ютерна верстка О. О. Лукіних

Відповідальна за випуск Т. С. Манжула

Тепло рідної землі у поезії Тамари Журби: біобібліографічний етюд (до 80-річчя від дня народження української поетеси) для користувачів молодшого шкільного віку та організаторів дитячого читання / Департамент культури, туризму та культурної спадщини; Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. Т. Г. Шевченка; уклад. Г. В. Рубленко. – Кропивницький, 2019. – 16 с.

Від укладачів

Вона ніколи не приходить до читача з нещирим словом, а для читачів-дітей пише зі світлою добротою, гумором, долучаючи до гри зі словом. Її вірші запрошують до світу казки, де «лютий перекинув санчата і під вишнею сів», «де біло-біло сміються вишні, ніби згря школярок дівчат», «де мерзлякувато груша-дичка кутається у сірій плащ». Запрошуємо у дивосвіт віршів поетеси Тамари Журби, яка прагнула теплом слова виплекати не тільки світ, але й дитя з добрими очима.

«Україна, – я тихо скажу, –

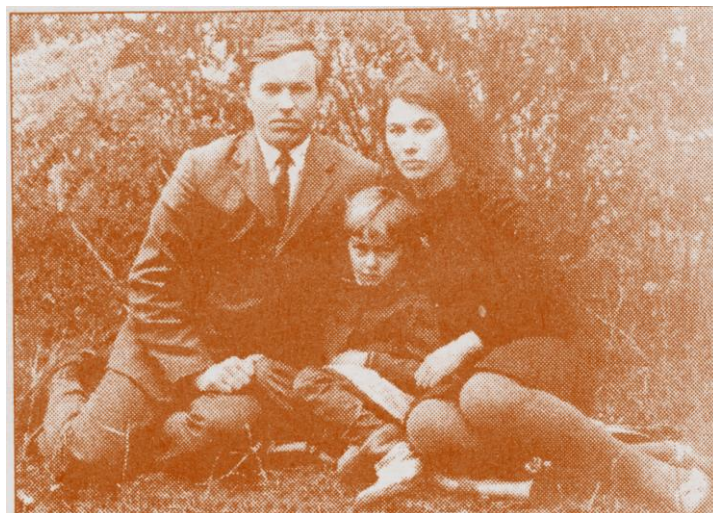
Найдивніший куточок планети».

Т. Журба

Тамара Гнатівна Журба народилася 16 січня 1939 року в селищі Зелене Дзержинського району м. Кривого Рогу. Її дитинство припало на повоєнні роки «Ще холодно й незатишно у світі, і якийсь страх, якась тривога, що не встигли дорослі витруїти з своїх душ, з своїх розмов, поглядів рухів, відбивалися у дитячих очах, вчувалися у кожному дитячому сміхові. Може, тому й полонила мої дитячі чуття не буйна весна, а журлива осінь, коли все навкруги стає золотим і таємничим, коли

починає облітати таке м'яке і шовковисте листя. Чомусь мені тоді здавалось, що те листя вітри однесуть у море і воно там потоне... і мені було жаль його». Отримавши середню освіту, за комсомольською рознарядкою поїхала на будівництво шахт Донбасу.

Повернувшись до Кривого Рога, працювала помічником машиніста екскаватора на металургійному заводі.

З 1968 року разом з чоловіком і донькою оселилася в селі Іванівці Долинського району, що неподалік Веселих Боковеньок. Працювала у колгоспі, школі-інтернаті, вихователем у дитячому садку, бібліотекарем.

Первісна природа рідного краю та щирісердні і працьовиті земляки стали джерелами поетичного натхнення майбутньої поетеси:

Тут м'яти дух і чебрецева змора.
І лоскітливі літа племінці.
І незбагненна мова осококів,
І дощова сльозинка по щоці.

Тут тиша тиш.
Тут миру одкровення
У сплесках крил:
кигик! кигик! кигик!

Тут ходить полем,
позабувши ймення,
Веселий легінь –
вечір-мандрівник.

В пісок поклавши сапи охолоті,
Дівчата мують ноги у ставку.
О вечоре, владарю душ і поля,
Не нагукай їм доленьку важку

####

Маленька наша станція Долинська.
Містечко провінційне у степах.
Стара тополя. Мамина колиска.
Високе небо. Одинокий птах.

Рідні краєвиди оживають і пульсують у мережеві віршів поетеси, написаних з дочірньою любов'ю і захопленням:

Там джерела б'ють іще живі,
Мавкам ноги омивають білі,
А ромашки ходять по траві
Нищечком, навшпинечках не сміло...

####

Клопочеться жайвір
Під небом з блакитного ситцю,
І коник у травах
Мелодію степу снує.

У світ поезії її муза приходять у образі польової царівни

Із призабутої світом
Чудної планети:
Царства дощів і трави,
І пісень журавлів.

Друкуватися Т. Журба почала із 1971 року. «Дотиком серця» (1979) – так назвала Т.Журба свою першу збірку. Критика виділяла в ній «безпосередність, щирість, майже повну відсутність книжності». Членом Спілки письменників України поетеса стала у 1983 році. За збірку «Легідна земля» (1982)

нагороджена обласною премією імені Ю. Яновського. Оцінили читачі і збірку «Жіноча розмова» (1987).

Не залишалися поза увагою поетеси проблеми її доби: екологічні, морально-етичні, одвічної самоідентифікації українців.

Рядки написані у 1998 році актуально звучать і в сьогодні:

БО УКРАЇНЦІ МИ ЄСИ

«А ми дивились і не знали

Куди нам з цвинтаря іти»

О. Олесь.

О, як ви нам хребти ламали

І Україна – лиш сльоза

Аж світ принишло завмирав.

Біля чужої синагоги...

Жреці, сородичі, вандалі,

Та тільки хто вам це сказав?

Поборники вселюдських прав.

В новій пекучій каруселі

Ув очі ласо реготали

Нового князя оберем.

Єдинокровнії брати.

Нечистих виведем з оселі

«А ми дивились і не знали

І добудуємо Едем.

Куди нам з цвинтаря іти».

Бо вже й земля

Коли ж, мов сфінкс, понад заграви

свободи просить.

Ми враз розправили крило,

Життя і блага, і краси...

О, як ви люто закричали.

Бо ми ж таки не малороси

Що нас на світі й не було.

Бо українці ми єси.

Що в нас нема свого Бога

Книга поезій Т. Журби «Зимова флейта» стала переможцем обласної літературної премії імені Євгена Маланюка за 2004 рік у номінації «Художня література». Ритміка, мелодійність – впізнавана риса віршів поетеси. Зворушливі і щирі рядки порівнюють із сонячним променем у холодній воді буденності.

У кінці 1990 р. Тамара Гнатівна тимчасово виїжджала на проживання в Аргентину, потім повернулася. А 2005 року знову виїхала до Аргентини, де мешкає її донька. Вічним натхненням для Тамари Гнатівни залишається рідне село:

Коли змучить мене ностальгія
В дальнім краї без рідного слова,
Коли раптом душа заніміє
На вселюдських шляхах полинових,
Коли глухо зітхне електричка,
Й під долонями тихо затихне...
Напиши мені лист невеликий
Про оту білогрудку буслиху.
Напиши про дощі, що батожать
Розколошкану нашу кисличку,
Як зима над Інгулом ворожить...
Напиши мені лист невеличкий.

В усьому Тамара Журба завжди залишається природною і неповторною. З особливою теплотою, завзятістю і непересічним гумором Тамара Гнатівна створює вірші для дітей. Поезія для дітей з'являється як на сторінках періодичних видань, так і у збірці «Звідкіля ти, журавлятко?» (Кіровоград, 2002).

Пропонуємо познайомитися з вибраними творами для дітей, які, впевнені, не залишать байдужими і дорослу аудиторію, адже кожен вірш – живописна картина, сміливий експеримент зі словом.

Таня в осені просила:
— Розмалюєш небо синім,
А рожевим — хмарочки,
Щоб були, мов квіточки.
Осінь гіллям шурхотіла
Й малювала небо сірим.

Сіра стежечка на схилі
І сіренькі горобці...
Мабуть, осінь розгубила
Кольорові олівці.

МУРКАЛО

Котик Муркало відмовивсь	І тоді почув слова:
Від матусиної мови,	«Хто це гарно так співа?
Лиш підгавкував Рябку,	Мабуть вже пора, дружок,
Що стрибав на ланцюжку.	І тебе – на ланцюжок».
Вже й згадати не хотілось,	Котик Муркало злякався.
Як учора муркотілось.	Вмить за маму заховався
Хвостик бубликом зробив,	І сказав: «Няв-няю-няв!
Тонко й високо завив.	То я тільки жартував...»

ЗАВІРЮХА

Сніг танцює безупинно,	Може, крила зогривало,
Мов фантастика-кіно.	Заховавшись од вітрів.
Заколихує хатину,	Я долонькою торкнулась
Розмальовує вікно.	До тієї таїни:
Білі смуги, білі цятки,	Білі крилечка здригнулись,
Ворухлива біла мла...	Мов злякалися вони.
Білосніжне янголятко	Янголятко відлетіло
Притулилося до скла.	В завірюху і – нема.
Може, сумно йому стало	А до мене гуготіла
В безкінечності світів,	І сміялася зима.

ГРАК ПРАСУЄ

Грак прасує новий фрак,

Бо надходять свята.

А грачиха граченят

Учить щедрувати.

ГОРІШКИ

На базарі дві синички

Продали одну спідничку

І купили три горішки

Та... задумалися трішки

(Бо не знали, що робити –

Як горішки поділити).

ЧОГО ЦЕ ТИ, ЧАПЛЕ?

– Чого це ти, Чапле,

Не маєш спокою:

Все ходиш і ходиш

Отут над рікою?

– Бо жабки від мене

Сховалися, щезли...

Бо осінь холодна,

Бо ніжки померзли.

У ЧАКЛУНСЬКОМУ САДУ

Ягуся бублики пекла	А на карнизі Кіт сидів
В хатинці на горі.	І міряв чобітки.
А ворон, чорний, як смола,	Якщо ж у селах, чи містах
Дрімав на димарі.	Загасли ліхтарі –
Бо ж цілий день і цілу ніч,	То, значить, мимо пролітав
Ще й хвилечку малу	Бабусин вертоліт.
Сторожував бабусі піч	Ви чули, як вітри гудуть
І вертоліт-мітлу.	Та шелестять зірки,
В старім дуплі таємний клад	А вечорами там і тут
(Де глипає сова)	Порипують хвіртки?
Сторожував чаклунський сад	Як лунко стукає в шибки
Та всі у нім дива...	Кощівий ціпок?
Там Буратіно на пеньку	То розкидають нам квитки
Сорочечку латав,	На виставку казок.
Ніф-Ніф гойдався в гамаку,	Лиш зможе той квитки знайти
Букварика читав...	(Такий в Яги закон),
Принцеса дзеркальце знайшла –	Хто не боїться темноти,
Де відьми на вода.	Коштя та ворон.
Бубнів улесливі слова	Ви скажете: нема Яги,
Їй Синя Борода.	Це казка, дівторі ...
Залізний Вовк сердито вив	А хто ж то на мітлі летить
Та замітав стежки.	Під місяцем вгорі?

ЛЯКУН

Якось чую: тихо-тихо

На тополі між гілок

Намовляє шпак шпачиху

Залетіти у садок:

– Вже черешні доспівають –

Наклюємось досхочу. –

А вона йому співає:

– Нізащо не полечу.

Там, оглянься, за парканом,

Мов розгніваний дикун,

Розмахався рукавами

Лякк... Ляковисько... Лякун

ЗВІДКІЛЯ ТИ, ЖУРАВЛЯТКО?

Повертались журавлі

Із далекої землі.

Натомилось журавлятко

Та й заснуло на ріллі.

А прокинулось – біда:

Слід у небі пропада!..

Що ж тепер йому одному

Долітати до гнізда?

Вечоровий туманець

Покотив з кінця в кінець...

«Піднімайся, ти ж бо сильний, –

Шепотів йому вітрець.

– Розітнем тумани злі

Та й полинем в синій млі.

А скажи, відкіль ти родом,

Із якої ти землі?»

Дужо вдарило крильми...

І уже з височини

Рознеслось понад долини:

«З України! З України!..»

ЛИСТ ІЗ ЛІСУ

З далекого лісу,

Мабуть, неспроста,

Писала синичка

Олесі листа:

«Нечуване лихо

Набігло сюди...

Довкіл на деревах

Гудуть холоди.

Снігами колючими

Все примело.

Такого у лісі

Давно не було!»

Олеся ж синичці

Отак відписала:

«В саду почепила

Я кришечку сала.

А братик Сашко

Змайстрував годівницю.

Ми сиплем туди

Для пташаток пшеницю.

Отож, коли в лісі

Усе замело,

Мерщій прилітайте

До нас у село!»

Дізнатися більше:

Книги

Блакитні вежі: хрестоматія творів письменників Приінгульського краю: у 2 т. / укл.: Василь Бондар. – Кіровоград: Мавік, 2011 - . Т. 1: Поезія. - 2011. – 507 с.: портр., іл.

Вітрила, 1974 - 1975: альманах : вірші, оповідання, малюнки, переклади. – К.: Молодь, 1975. – 168 с. – (Молоді автори України)

Довіра: поезії. – К.: Рад. письменник, 1976. – 160 с.

Журба Т.Г. Дотиком серця: поезії. – К.: Молодь, 1979. – 48 с.

Журба Т. Г. Жіноча розмова: поезії. – К.: Молодь, 1987. – 88 с.

Журба Т.Г. Звідкілля ти, журавлятко?: вірші / Худож. О. О. Зибайлов. –Кіровоград: ВАТ «Кіровоград. вид-во», 2002. –12 с.: іл..

Журба Т.Г. Зимова флейта: поезії / Т.Г. Журба; Вступ. слово В.Бондаря. – Кіровоград: Центр.-Укр. вид-во, 2004. –117 с. : портр.

Журба Т. Лагідна земля: поезії. – Дніпропетровськ: «Промінь», 1982. – 38 с.

Золоте поле: літературний альманах письменників Приінгулля / упоряд. В. Могилюк. – Кіровоград: Поліграф-Терція, 2009. – 276 с.: іл., портр.

Поезія-82: збірник. Вип.1 / [упоряд. М.В.Луків, В.О.Мельник]. – К.: Рад. письменник, 1982. – 166 с.

Поезія-84: збірник. Вип. 2 / [упоряд. М.В.Луків, Б.П.Степанюк]. – К. : Рад. письменник, 1984. – 174 с.

Провесінь: поезії. – Дніпропетровськ: Промінь, 1978. – 142 с.: іл.

Шевченкіана степова: антологія / укл. Василь Бондар. – Кіровоград: Мавік, 2005. – 223 с.

Публікації

Журба Т. Вірші / Т. Журба // Степ. – 1995. - №1. – С.10-12.

Журба Т. Журавлятко; Красуня-волошка: вірші / Т. Журба // Малятко. – 1989. - №4. –С.5.

Журба Т. З поетичного зошита: вірші / Т. Журба // Молодий комунар. – 1988. – 4 червня. – С.5.

Журба Тамара. Й здобудемо навек найкращу долю: вірші / Тамара Журба // Народне слово. – 2017. – 13 квітня. – С. 8 : фото.

Журба Т. Не час душі під снігом спочивати: вірші / Т. Журба // Вежа. – 1997. - №6-7. – С.72-77.

Журба, Тамара Гнатівна. Поезія / Т. Г. Журба // Степ. – 2015. – № 1. – С. 24-26: портр.

Журба Т. Синові: вірш / Т. Журба // Україна. – 1985. – №2. – С.15.

Журба Т. Сонячне плесо: вірші / Т. Журба // Кіровоградська правда. – 1985. – 5 жовтня. – С.3.

Журба Т. Таємниці абетки / Т. Журба // Нова газета. – 2014. – 23 січня. – С. 17: фото.

Журба, Т. Таня в осені просил: вірш / Т. Журба //Маленька фея та сім гномів: щомісячний журнал для дітей 5-9 років. – 2014. - №11. – С.4.: кол. іл.

Журба Т. Те літо в рідному селі: 3 нових віршів / Т. Журба // Ранок. – 1987. - №10. – С.17.

Кіровоградщина літературна: [Добірка поезій] // Літературна Україна. – 2015. – 28 травня. – С. 8-9.

Про автора

Книги

Бондар, Василь Васильович. У пошуках слова значущого: статті, інтерв'ю, рецензії / Василь Бондар. – Кіровоград: Степ, 2008. – 291 с.: фото.

Жіноче обличчя літератури краю : прес-досьє для користувачів шкільного віку та організаторів дитячого читання / Кіровоград. обл. б-ка для дітей ім. А. П. Гайдара, Відділ бібліографії та краєзнавства; укл. Л. В. Матвієнко ; ред. О. В. Ліпей. – Кіровоград: [б. в.], 2012. – 16 с.: фото.

Кіровоградщина у дзеркалі часу: літературне мистецтво [] = Кіровоградщина в зеркале времени: литературное искусство = Kirovohrad in the mirror of time: literary arts: фотоальбом / авт.-укл. Олександр Чуднов, Олег Бабенко, авт. ідеї Євгенія Шустер [та ін.];

за заг. ред. Олександра Чуднова. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. – 73 с.: портр., фото, іл. - (Сер. "Кіровоградщина у дзеркалі часу"). – Текст: укр., рос., англ.

Публікації

Андрушко Тетяна. Запалити сонце... у собі! / Тетяна Андрушко // Вежа. – 2013. - № 31. – С. 224-227.

Базилевський В. Флейта – ім'я жіноче / В. Базилевський // Літературна Україна. – 2004. – 2 грудня. – С.6.

Бондар, В. Тамарина Журба / В. Бондар // Наше місто. – 2014. – 16 січня. – С. 3.

Веселка Л. Тамарі Журбі – 50 / Л. Веселка // Літературна Україна. – 1991. – 4 липня. – С.6.

Гончаренко Валерій. Сонячний промінь у холодній воді, або Несподіване інтерв'ю з уяви: Тамарі Журбі-60 років / Валерій Гончаренко // Народне слово. – 1999. – 16 січня. – С. 3.

Клочек Г. «З долонь моїх зростає доброта»: Тамарі Журбі – 50 / Г. Клочек // Кіровоградська правда. – 1989. – 15 січня. – С.3.

Клочек Г. Тамарі Журбі – 50 / Г. Клочек // Літературна Україна. – 1989. – 26 січня – С.5.

Корінь Антоніна. Лагідна земля Тамари Журби: до 60-річчя з дня народження / А. Корінь // Кіровоградська правда. – 1999. – 16 січня. – С. 4.

Нові лауреати – Тамара Журба і Віктор Погрібний // Кіровоградська правда. – 2005. – 18 січня. – С. 1.

Татарченко Т. «Лагідна земля Тамари Журби» / Т. Татарченко // Долинські новини. – 2004. – 21 січня. – С. 3.

Татарченко Т. Тамарі Журбі вручено премію / Т. Татарченко // Долинські новини. – 2005. – 5 лютого. – С. 1.

Татарченко, Т. Симфонія життя Тамари Журби / Т. Татарченко // Долинські новини. – 1999. – 16 січня. – С. 3.

Біобібліографічний етюд

«Тепло рідної землі у поезії Тамари Журби»»

(до 80-річчя від дня народження української поетеси)

для користувачів молодшого шкільного віку

та організаторів дитячого читання

Укладач

РУБЛЕНКО Ганна Володимирівна

Літературний редактор: О. В. Ліпей

Комп'ютерна верстка: О. О. Лукіних

Відповідальна за випуск: Т. С. Манжула

Видавець та виготовлювач:

Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. Т. Г. Шевченка

Вул. Шевченка, 5

м. Кропивницький, Україна, 25006

Тел./факс:(0522)22-45-85, 22-55-24

<http://librarychl.kr.ua>

E-mail: 02219398@mail.gov.ua